

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:r 58 (633).

LÖRDAGEN DEN 22 JULI 1899.

12:TE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 5:— IDUNS MODETIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARB. ... » 5:— IDUNS MODETID, UTAN PL. » 3:—	UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMRIS: 8 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPNA KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR.
				STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.

GREFVINNAN MINA BONDE, FÖDD LEWENHAUPT.

Selma Jacobsson foto.

ÅTER HAR EN HUSFRU, ädel och hög-
 boren, af den i Sveriges häfder vidt
 frejdade Bondesläkten skattat åt förgängelsen,
 och fädernegriften har öppnat sina portar för
 att mottaga grefvinna Mina Bondes stoft.

Genom sin moder, friherrinnan Wilhelmina
 Kristina Beck-Friis, härstammade grefvinna
 Bonde i rätt nedstigande led från konung
 Kristian den fjärde i Danmark och hans andra
 gemål, Kristina Munck, grefvinna till Schles-
 wig och Holstein, af dansk adlig börd. Deras
 dotter, den af sin fader så högt älskade Leo-
 nora Kristina, var gift med den mycket berömda
 och mycket klandrade riksgrefven Corfitz Ulf-
 eld, och deras dotter Leonora Sofia blef gift
 med Lave Beck, stamfadern för den Beck-
 Friiska familjen.

Ett sagoskimmer, ett återsken från den ädla
 danska konungadottern, den för sin trofasta
 kärlek mot sin make så hårdt straffade Leo-

nora Kristina, breder sin romantiska slöja öfver
 det Beck-Friiska namnet. »Den Fangne Greff-
 winne Leonoræ Kristinæ Iammers Minde»,
 egenhändigt både på vers och prosa af henne
 själf upptecknade under åren 1663—85, då
 hon satt i fängelse i det s. k. Blå tornet i
 Köpenhamn, äro gripande. De andas så myc-
 ken kvinnlighet, så mycken undergifvenhet
 och tacksamhet mot Gud, som genom sitt nå-
 diga bistånd hjälpt henne bära sitt hårda öde.
 Ur dessa låna vi följande rader, författade af
 henne i maj 1674 och benämnda »Guds Goed-
 hed imod mig at ihuekomme».

»Op, op min Siæl oc Sindel
 Guds Goedhed til at minde,
 Som ræcker mig sin Haand,
 Som Byrden med mig bærer,
 Som mig sin Wille lærer
 oc selfwen lindrer miine Baand.

Betenck min staere Trængsel,
 Mit lange haarde Fængsel,
 Min Iammers effwe Aar!
 Eij saa, att det bedrøffwer;
 Gud er den som prøffwer,
 Han kiender best, hvad du förmaar.»

Hennes halfbroder, konung Fredrik den tred-
 je i Danmark, inspärrade henne i Blå tornet
 den 8 augusti 1663, och hans son Kristian
 den femte befriade henne ur fångenskapen den
 18 maj 1685.

Den sjunde ättlingen från konung Kristian
 den fjärde, föddes Wilhelmina Sofia Char-
 lotta Lewenhaupt den 10 juli 1817 på Klaes-
 torp. Föräldrarna voro öfverste kammarjun-
 karen m. m., grefve Klaes Kasimir Lewenhaupt
 och hans maka Wilhelmina Kristina Beck-Friis.
 Tvänne af Sörmlands förnämsta herregårdar
 hafva varit hennes hem. Det gamla Klaes-
 torp, hvars corps de logis grefve Klaes Strom-
 berg uppbyggde på ruinerna af det 1754 ned-
 brunna, och hvars jordbruk han förkofrade i
 hög grad och gjorde, själf barnlös, till fidei-
 kommiss åt sin hustrus systerson, grefve Klaes
 Axel Lewenhaupt, var hennes barndomshem.
 Och på det storartade Eriksberg, där förde
 grefvinna Mina Bonde den charmanta värd-
 innans och den verksamma, om sitt folks väl
 omsorgsfulla husmoderns spira omkring ett
 halft sekel. Men innan fröken Mina Lewen-
 haupt blef friherre Carl Jedward Bondes maka,
 var hon under tvänne år hoffröken hos drott-
 ning Josefina. Konung Oscar den förste
 utnämnde 1844, utom de hos hans gemål
 förut varande hoffröknarna, Charlotte Skölde-
 brand och Charlotte Mörner, L 8, som den sist-

nämnda i breven till sina vänner skämtsamt
 brukade teckna sig, härtill fröknarna Mina
 Lewenhaupt och Sigrid Sparre. Som ett minne
 från den tiden presenterar Idun i dag för sina
 läsare en ritning af prinsessan Eugénies egen
 hand och på hvars baksida hon skrivit följ-
 ande: »Grefvinna Minchen på Eriksberg år
 1900». Det var 1845; fröken Lewenhaupt
 var då förlofvad. Den enkla blyertsteckning-
 en vittnar om en särdeles fin uppfattning
 och är mycket talande. Damen i länstolen
 med den lilla favoriten i knäet, belysta af
 skenet från den gamla skärmstaken, en af
 dessa härliga gamla stakar, som genom sin
 blotta åsyn frammanar så många minnen från
 förgångna tider, den belyser och berättar för
 Eriksbergs vördnadsvärda härskarinna om det
 stolta herresätets legender, hvarpå hon tycktes
 stilla lyssna.

Den 15 februari 1846 firades på Klaestorp
 hoffröken Mina Lewenhaupts och öfvercere-
 monimästaren friherre Carl Jedward Bondes
 bröllop. Brudens fader hade en längre tid
 varit allvarsamt sjuk, hvarför det ägde rum
 inom den närmaste familjekretsen. Liksom
 brudens, så härstammade äfven brudgummens
 förfäder från landet hinsidan det blåa Sundet.
 Redan år 1060 fanns i Danmark en höfvits-
 man, benämnd Carl Bonde, och från honom
 anses ätten leda sitt ursprung. Nordens trenne
 konungliga skyddshelgon, den svenske Erik,
 den norske Olof och den danske Knut, samt
 Sveriges förste krönte konung, Erik den tionde,
 förmenas vara af Bondesläkten. Och Carl VIII
 Knutson bar ju Bondenamnet, han, som kla-
 gade, att Sveas konungakrona tyngde honom
 så hårdt. På kvinnosidan hafva de äktat
 jarlar och konungar.

Fjorton år efter hennes bröllop utnämnde
 konung Carl XV grefvinna Mina Bonde till
 sin gemåls öfverhofmästarinna, hvilken makt-
 påliggande befattning grefvinna Bonde inne-
 hade under nio år. Med sitt eleganta och
 förbindliga uppträdande och ovanligt stora
 praktiska förmåga var grefvinna Bonde här-
 till danad, och många förenade egenskaper
 gjorde henne till en prydnad för sällskapslif-
 vet. Vacker och ståtlig var hon som ung,
 men det var den slags skönhet, som ej åren
 skördade, snarare utvecklade och gjorde, om
 möjligt, mer intagande och tilltalande.

Med sann och verklig tillgifvenhet var gref-
 vinnan Bonde fästad vid konungaparet, en
 vänskap, som deras dotter, Danmarks kron-
 prinsessa, i sitt minnesgoda hjärta bevarat, lik-
 som hon aldrig vid sina besök här i Stockholm
 försummade att personligen infinna sig hos
 henne. Och att vårt nuvarande konungahus
 hyste vänskap för grefvinna Bonde, synes

»GREFVINNAN MINCHEN PÅ ERIKSBERG ÅR 1900».
TECKNING AF PRINSESSAN EUGÉNIE.

FÅNGEN.

JAG SÅG henne stå bakom disken
så pyntad, näpen och fin,
än ung, men med färglösa kinder
och sjuklingens trötta min.

Jag såg, huru blickarna täljde
för gatans människoflod
om längtan dit ut till det fria
från kvalmet i instängd bod.

Jag gick, men så kom jag att stanna
vid fönstret i nästa hus;
där möttes jag ock utaf blickar,
som bådo om sol och ljus.

I hvarenda butik vid gatan
jag möttes af samma syn:
en fånge, som trådde till frihet
och färg på fångelsehyn.

Jag såg, att när vi uti solsken
gå stenpalatset förbi,
vi följas af tusende blickar,
så bittra som smärtans skri.

Vi vandra därute i ljuset
och hafva det skönt och godt:
vi ana ej alls, att man ser oss
från tusende fångaslott!

EMIL LINDERS.

MOR OCH DOTTER. UR KVIN- NANS VÄRLD. AF BIEN.

»JA, KÄRA MODER, du har fullkomligt
rätt uti, att här i vårt hem ej allt är,
som det borde, att jag alldeles släpar ut mig
och följaktligen ej kan vara den angenäma
värdinna och sällskap, jag önskade och ville.
Men det faller sig svårt att med intresse följa
med ett samtal, då jag tänker på, huru my-
cket som blir försummadt, under det jag sitter
och liksom leker herrskap. Ty den, som egent-
ligen får vara allas tjänare och är öfverhopad
med arbete från morgon till kväll, mister snart
sin häg för läsning och musik och åstundar
mest kroppslig hvila.»

»Ja, men, barnet mitt, ej behöfde det vara
så, det måste då finnas något missförhållande,
hvilket vi med förenade krafter skola försöka
afhjälpa.»

»Omöjligt, det har en djupare grund, än
att vi skulle kunna rubba den. Har du tåla-
mod att höra på, så skall du snart förstå, att
jag har rätt.»

»Men jag har ju själf haft landthushåll,
tjänare och barn; dock aldrig var jag så jåk-
tad som du.»

»Men, tänk då på, huru olika tjänarne äro
nu mot förr. Såsom jag vill minnas, hade
du fyra tjänarinnor, som hvar och en skötte sitt
bestämda åliggande, troget och ordentligt. Du
var, som sig borde, endast förestyre för det
hela, hvilket gick jämnt och lugnt, utan slit-
ningar och brådska. Därför kunde du också
vara angenäm och älskvärd samt ägna dig så
mycket åt oss barn. O, hvad mitt barndoms-
hem med sitt arbete, sin glädje och sin hvila

framstår för mig i ett förklaradt ljus, då jag
jämför det med mitt nuvarande hem, hvilket
jag tyvärr ej kan göra annorlunda. Det finns
endast ett »enten, eller». Antingen måste jag
låta allt gå vind för våg, eller också måste
jag slita, släpa och blifva neddragen. Och
för min plikt känslas skull, väljer jag obetingadt
det senare.»

»Men, kära barn, vi kunna kanske finna
en medelväg. En trogen, pålitlig tjänarinna
skall väl ändå stå till att finna.»

»Ja, kanhända, men nog har jag misslyc-
kats. Du skulle både hafva skrattat och grät-
tit, om du sett min profkarta. Jag har nu
för länge sedan öfvergifvit de där fullkomlig-
heterna, hvilka gäfvit sig ut för att kunna
allt; ty de kunde aldrig uppskattas nog i pe-
kuniärt afseende, och våra begränsade inkom-
ster tålde ej vid deras förödelse af matvaror.
Det var under deras värdighet att spara eller
taga vara på det, de fått om händer. Och
då jag försökte ingripa, drog jag alltid kort-
taste strået.»

»Ja, sådana har jag hört talas om, och det
vill nog en god kassa till att stå ut med
deras härjningar.»

»Sedan slog jag om och tog unga, okunniga
flickor från landet; men de voro märkvärdigt
tröga till att följa mina lärdomar och förma-
ningar; men däremot togo de mycket fort efter
kamraternas oseder. Ty i en sådan här liten
småstad, där pigfröknarna ständigt samman-
träffa, lära de hvarandra snart nog det, som
är mindre godt. Nog tycka de det vara ange-
lägnare att krusa luggen och pynta sig än
hålla rent och ordentligt. Natten anse de ej
alls vara någon lämplig tid för sömn, då de
tycka den bättre kan användas till besök och
promenader; i stället göra de sina åligganden
om dagen halfsofvande, och de blifva följakt-
ligen därefter.

Därför, om någorlunda ordning och reda
skola finnas i hemmet, så måste husmodern
hänga uti och endast få använda korta mellan-
stunder till vederkvickelse och sin själs ut-
veckling. För rika familjer blir det ju annor-
lunda, de behöfva ej räkna så noga med allt.
Men de hafva ett stort ansvar gent emot oss
andra, fattiga fruar, då de så att säga för-
därfva tjänarne för oss genom att öfverbetala
dem och gå in på alla anspråk. Men världen
är nu en gång sådan, hvar och en tycker sig
vara sig själf närmast, därför all denna själf-
viskhet och brist på tanke för andra. Mycket
till det bättre kunde ju vinnas genom öfver-
enskommelse och sammanslutning; men det
ligger just ej för oss kvinnor, därför blir nog
ej sakernas tillstånd annorlunda i min tid.»

»Men, hvarför ej då göra sig kvitt dylika
onus, man kunde ju draga sig fram med en
hjälpfru?»

»Kära mamma, har du nu blifvit så gam-
mal, att du glömt svenskarnes fåfänga och
fruktan att ej kunna bevara skenet. Vårt
sociala anseende skulle ju ohjälpligt gå för-
loradt, om det kom ut i staden, att vi ej hade
någon piga. Du må tro, att det redan är ett
stort fel att endast hafva en.

»Grosshandlaren och konsuln härintill, hvil-
ken börjat sin bana som vallpojke och hvars
fru i sin ungdom stått på krog, hafva kokerska,
kammарjungfru och barnfröken. Så ungefär
skall det vara, om man är någorlunda mån
om sitt anseende. Därför må du tro, att jag
får nådiga nickar och blir sedd öfver axeln
af konsulinnan och dylika. Mitt lärarinne-
diplom från k. seminarium, som jag fordom
var så stolt öfver, går ej stort i kurs här, det
gör mig kanske endast mera oduglig och
ömkansvärd i deras ögon.

»Därför, kära mamma, tjänar det intet till

bäst af det stora deltagande, de visat under
hennes sjukdom och vid hennes frånfälle.
Till och med ända ner från Rom, från kron-
prinsessan Victoria, hafva bref och hälsningar
hunnit till grefvinnan Bondes sjukläger.

Sina talrika underhafvande och tjänare
ägnade såväl grefvinnan Bonde som hennes
förut afidne make stor omsorg, och ett patri-
arkaliskt förhållande rådde emellan husbond-
folk och tjänare. Efter sin makes död, hvil-
ken inträffade julafton 1895, har grefvinnan
Bonde de sista somrarne bott på sin egendom
Gustafsvik, och dit längtade hon nu under
sin sista sjukdom, ut till dess lugn och vår-
grönska. Där afled hon ock den 10 dennes,
sörjd och saknad af nära anförvanter, vänner,
tjänare och underhafvande.

Som en afslutning på ofvanstående minnes-
runa foga vi följande vers, hvilken för öfver
tre hundra år sedan skrefs af Ingeborg Jöns-
dotter Bonde, gift med den från hertig Carls
och konung Sigismunds fejder namnkunnige
riksrådet Olof Stenbock till Öresten, Krono-
beck och Kungslena och död 1587. Den är
direkt afskrifven från originalet, som finnes för-
varadt bland autograferna i Kungliga Biblio-
teket och lyder sålunda:

»Aff hiärtett haffuer iagh thett fijk
Att thin godheth prijsa
Thu herre mildh ij himmelrijk
Thu allthings tröst och ljisa
I thine nåadh iagh haffuer fridh
Thet iagh bekienne mändhe
Och achter eij på världzens stridh
Och all thes onde vändhe.
Och thå mig lijzens lyct är när
I thenne wränge landhe
Befaller iagh o Gudhi kiär
J thine handh min Andhe
Amen.

Skriffuit ij Lena then 24 Junij Åhr Christii 1580
aff Ingeborg Jönsdotter Bonde.»

Skriften är så klart och tydligt bibehållen,
som vore den skrifven den dag, som i dag är,
och dess innehåll passar för alla tider och
alla släkten.

ADELAIDE NAUCKHOFF.

Emellan natt och morgon lifvet blänker,
en stjärna halfvägs öfver skogens topp.
Hvad veta vi om oss? Och om man tänker
på det tillkommande — hvem vet dess lopp?
Tidssvallet oss som bubblor kring sig stänker,
de gamla brista, nya dyka opp,
världsvällden lyfta sig en stund — och stupa
därefter som ett böljslag i det djupa.

LORD BYRON. (C. V. A. Strandberg.)

att försöka någon utväg, det gäller endast att upparbeta sin egen förmåga och med tålmod bära sin börda. Men bort nu med sorgsna tankar, så länge jag har dig till hjälp och stöd, då blir ju bördan ringa. Jag skall nu riktigt njuta af tillvaron och hafva min semester — den första på fem år. Eftersom Karl nu i dag är borta på middag, så skola vi riktigt slå oss lösa och gå ut och flanera som annat gentilt folk. Skynda dig nu och sätt på hatt och kappa, medan jag ordnar litet för smättingarna.»

LOVISA PETTERKVIST I EUROPA. RESEBREF FÖR IDUN. BREF VII.

UTMÄRKTA HERR REDAKTÖR!

Nu finns det inga ord för min stolthet. Jag har satt fötterna på själfva Mont-Blanc. Visserligen var jag bara alldeles på början af Mont-Blanc, stod så godt som på flata marken, men jag stod ändå på Mont-Blanc.

Jag ville inte alls först. Jag sträfvade emot, så mycket jag kunde, men väl kommen dit! O, det var en stor känsla.

»Här står du, Lovisa Branche de Petter,» sa' jag högt för mig själf, »du Jockmocksmask, du småstadskryp! Känn, hvad du är, känn och väx!»

Och jag växte och jag kände, och jag kände och jag växte, ända till dess jag växt mig så stor, att jag såg ned på alla mina vänner, ja, Gud hjälpe mig, på Ruffen med. Och hvad det angick att förakta Sverige, var jag alldeles storartad.

Man behöfver minsann inte sätta fötterna högt på hvilken alp som helst för att duga till det. Men förakta mig själf, det kom jag rakt inte ihåg. Jag antar, att man måste stiga bra mycket högre, än jag gjorde, för att få den känslan. Mont-Blanc är så hvitt, att jag tror aldrig, jag sett något så hvitt. Snön, som ligger där, tycks vara alldeles särskildt utvald, för att vara synlig på stora, stora afstånd.

Men ett fel har berget, det är afdeladt i terrasser; hvilket är ett stort obehag för personer, som inte äro afsedda att bestiga trappor. När man står på den ena terrassen, ser man nämligen bara den andra. Men på *afstånd* liknar fjället ett upprödt bergshaf, hvars hvitkummiga vågor stelnat på sin väg till himlen. —

Hvad Genève angår — ty vi ha också varit där — så måste jag säga, att vackrare —

Senare, mycket senare, ja, ett helt år senare, fast det är bara några timmar.

Jag har haft bref från Ruffen. Han är sjuk, har vrickat båda knäna!

Ja, nog visste jag, han skulle ta sig något galeit före, men *det*, hade jag ändå inte kunnat räkna ut. Båda knäna! Men *det* är inte det värsta. Det värsta är, att han skaffat sig en sjuksköterska — en ung och så ovanligt behaglig — från Sofiahemmet.

Jag önskar, att Sofiahemmet, som är så utmärkt i alla andra afseenden, ville vara så innerligt snällt att ta till regel att inte skicka unga och ovanligt behagliga sjuksköterskor till män, som äro öfvergifna af sina hustrur eller åtminstone att, om det gör det, gifva dem först.

Det finns ingenting farligare än det där »pyssla om». Till på köpet säger Ruffen, att jag inte behöfver komma hem! Nej, det tror jag, det! Kan man begripa, hur han, gamla karlen, har kommit åt att vricka knäna. Fattas bara, att han lagt sig på knä för sjuksköterskan och *såmedels* vrickat knäna! Skulle inte *alls* förvåna mig. Naturligtvis reser jag *ögon-*

blickligen hem. Min vän får reda sig bäst hon kan. Litet starkare är hon ju, och hon tycks då verkligen förstå, att för mig är Ruffen af större vikt än *allt*.

Det värsta är, att jag inte hunnit göra Schweiz — riktigt färdigt åt herrskapet. I fråga om det vetenskapliga tror jag då, utan skryt, att jag uttömt det något så när. Men det finns ännu litet småsaker att tala om, t. ex. dess historia. Men den kan herrskapet skaffa sig själfva och läsa — och så litet om seder och bruk.

Schweizarna äro bland annat födde med ett slags svängd korg på ryggen, i hvilken de bära *allt*: bröd, gödsel, tegel, hö, ved, barn, lumpor — grisar; ja, en bonde berättade min vän, att han till och med i sin stora korg burit sin unga hustru från hennes hem på slätten upp till hans näste i bergen. Och det tror jag.

Man bör också veta, till *ledning* för alla, som vilja resa hit och sköta sin hälsa, att metern här inte är högre än knappt en aln hemma. Man behöfver stiga 1,200 meter, innan man får ungefär samma luft som i Dufed, och när man är 1,500 meter högt i luften, är man ännu i skogsgränsen. Nej, jag har ingen ro i mig. Herrskapet får vara så goda och ursäktade — — —

Båda knäna!!
Och en sjuksköterska! Därtill behaglig. Nog har jag fått börda efter rygg!

Min vän har då äntligen gjort så mycket, att hon skaffat mig resällskap hem, och nyss så sa' hon: »Du har inte varit så dum att ha ändå, du, Lovisa lilla.»

Ja, inte var det *mycket*, när man beräknar, hvad jag slitit med henne (tyst, Lovisa). Men något är bättre än intet. Också komma vi nog att skiljas som rätt goda vänner.

I Chesière, som ligger 1,200 meter öfver Aigle, har man det utmärkt rart. Luften är så mild där som honung, och blommor finnas där i *millioner*, och där kostar det bara 6:50 om dagen till 15 juli, då allting ökas här i Schweiz. Maten är fullt ut så god som i Aigle, ja bättre — och människorna, som sköta hotellet, äro så snälla, att man riktigt känner sig som hemma.

I Genève finns ett mycket gentilt målningssgalleri, fast det kan då herrskapet mycket väl undvara, efter som taflor verkligen tyckas vara *likadana*, i hvilket land man än far fram.

Telegram från Ruffen: »Afgjord bättring, behöfver visst inte resa hem.»

Jag önskar, jag kunde *flyga* hem! Jag måste packa i sjudande fart — — Och presenter måste jag köpa: träbjörnar — och små koskällor med Chillon på — De äro en stor utförelartikel här och — —

Jag svär på, att det är hon, som — — Adjö, adjö och tack så grufligt för mig, och var så god och förlåt om — —

Afgjord bättring! Kan man tänka sig något så rysligt!!

Med största och utmärktaste estime
Louise Petterpierre,
nej, Lovisa Pierre de Petter,
nej, Louise Branche de Pierre,
nej, Lovisa Qvist-Pierre-Branche...

Herre Gud, hvad heter jag?
Herrskapet får godhetsfullt ursäktade, att jag undertecknar med samma enkla namn, som jag hade, när jag for ut. Det är ändå det *enda* som duger!

Med all högaktning
LOVISA PETTERKVIST,
som nog aldrig kommer igen mer!

KATASTROFEN I SOLLEFTEÅ.

DE STORA, praktfulla norrländska älfvarnas förnämsta egendomlighet utgöres förvisso af de genom ras blottade gulgrå, eller af yppig trädvegetation täckta *niporna*.

De följa flodfåran, dessa »nipor», brant nedstupande mot vattenbrynet; där de genomskurits af ras och vattendrag, bilda de bizarra formationer: »tinnar, torn och borgar», där fantasien finner stoff till sägner och sagor, vilda, hemska, romantiska, som från riddarborgarna på Rhenflodens stränder.

Dessa underbara nipformationer växla under tidernas lopp utseende. Där björk och al klädt nipan i mjukaste fågning, återspeglad i det djupa, tyst och snabbt framglidande vattenet därunder, uppstår plötsligt ett ras. Hela den mjukgrönskande, rikt täckande mattan sjunker undan, stannar i klunga nere vid vattenbrynet, lämnande nipjorden blottad och öfvergifven på all grönska.

Vid Ångermanälven, den skönaste, mäktigaste af Norrlands floder, har nu nyligen ett ras ägt rum.

Det var den 10 juli. Dagen hade varit tryckande het. Åskan mullrade kring bergen, mångdubblad af ekot; en och annan blix skar blodröd genom de svarta skyarna vid västra horisonten.

Nere vid älven, på dess södra sida, där bygden ligger öppen i vid, låg sträckning från flodstranden ända upp emot bergslutningen, voro människor sysselsatta på olika sätt.

Vid den stora sågen rasslade klingorna, genomskärande det friska virket, lokomobilens fräste och surrade, där den ute i det fria drog kanttrissans tunga maskineri. Invid stranden lågo tvätterskor, sköljande kläder eller hade de dem nedpackade i de stora, närstående bykkaren.

Garfveriets fyra drängar sysslade med att ur älven hämta upp tvättadt nöthår, medan ett par karlar lågo halfslumrande på stranden, inväntande den lilla ångaren från Forsmobron.

En blix skar genom luften. Åskan dundrar, och med dundret blandar sig ett doft, egendomligt dån. *Nipan vid motsatta stranden har rasat!* De vid älven sysslade hinna knappt varsna en annalkande fara.

Med ens, som de blicka upp, står en lodrät vägg af vatten i hotande höjd öfver dem.

De ta till flykten. Mödrar rycka barnen med sig, lämnande klädespersedlar åt sitt öde.

Karlarne från garfveriet springa för lifvet. Vägen är inpå — öfver dem! Den sopar in öfver land med massor af flytande timmer i följe, mejar af gräs och trädgårdsväxter — förflyttar ett stall, hvars innevarande hästar få en våldsamt öfversköljning — ett par meter från dess plats — kastar sig in emot garfveriets väggar, krossande dem, förande med sig sängar, husgeråd och klädespersedlar för rummets sex beboare, hvilas öde, om raset inträffat nattetid, blifvit ödesdigert.

Jättevågen breder ut sig, vräker sig med rasande kraft emot sågarna, hvilas väggar splittras — kastar omkull lokomobilens, som vore den en leksak af järnbleck, och vräker den upp emot land, där den i timal ligger och fräser och snurrar.

Landsvägen, på en sträcka af en kvarts kilometer, är barrikaderad af grofva timmerstockar, hopfätade som de skickligt kastade pjäserna i ett skrapnosspel. Bron öfver ån är upprifven, kringvältad och nedvräkt på dess botten.

Under aftonen och den ljusa sommarnatten gå människorna omkring, klifva i bråtarna, tysta och allvarsamma — eller tala de om historier, huru nära det varit, att han, deras

HUSMÖDRAR,

som önska ett verkligt, delikat kaffe, som dessutom ställer sig både dyrt och billigt, köpen **GRAFSTRÖM & C:os** Ångrostade Kaffe.

— Regeringsgatan 31. — Storkyrkobrinken 8. — Götgatan 9. —

Tandläkare d:r Geo. Forssmans
 nya preparat för tändernas vård
 Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
 finnes å de flesta apotek, i parfymaffärer och hos h:r
 handlande Partiförsäljning för Sverige hos
 Stockholm, Stockholm.
 Bendix, Josephson & C:o, 11 Regeringsgatan.

K. Karlström foto.

KATASTROFEN VID SOLLEFTEÅ: DEN NEDRASADE NIPAN.

bekante, kommit i vattnet, att barnen följt med, huru en och annan förlorat allt hvad de ägt, då alltsamman fått följa med vågen ut genom forsén. — En fru, som idkar hotellrörelse, har förlorat ett stort parti linne; laxfiskare nere vid Hågerstaön, som ej ha aning om olyckan, ha sett byksån med dess hvita innehåll hvirfla förbi, men utan att kunna nå den med båtshakarna. Sängar, sängkläder och annat husgeråd flyta mellan timmer utför älven.

På väg till lasarettet går vagnen med mannen, hvilken blivit svårt skadad af en timmerstock. Flera personer äro, utom honom, skadade. — Många hafva lidit förluster.

Ägarne till de båda sågarne, garfveriet, lokomobilerna äro härvid i främsta rummet att beklaga. Det hvilat i tung, tryckt stämning öfver nejden, helst nya ras befaras.

Från den nybildade nipan, hvars klara oskärade brott speglar sig i älven, stiga tid efter annan moln — af hvirflande jorddam från pågående glidningar af nipjord — hotande som röken från en krater.

Det ser vanskligt ut för trängen, hvilken med dess vackra, solida byggnader är förlagd däruppe på mon, som det synes för oinvigda, på motsatta stranden varande åskådare, i betänklighet till den rasade nipan.

Den stolta, strida älven gör en omärklig böjning kring den nydanade lilla udden nedom nipan, påskyndar i ilande fart sin färd, hastar fram som brusande fors. I evig, obetvinglig längtan skall den nå hafvet, huru stränderna växla form — huru än niporna i väldiga ras söka att spärra vägen.

Laura Fitinghoff.

VÅRA ILLUSTRATIONER.

HOTEL CONTINENTAL öppnades i lördags efter genomgången grundlig restaurering såväl ut som invändigt. Hufvudstadens hotellväsen har verkligen sedan nära ett år tillbaka varit så knappt

tillgodosedt, att resande ofta nog klagat öfver svårigheten att få tak öfver hufvudet. Tvänne af våra största hotell, Grand Hôtel och Hôtel Continental, hafva nämligen sedan månader tillbaka stått under ombyggnad. Det senare har nu som sagdt åter öppnats

K. Karlström foto.

KATASTROFEN VID SOLLEFTEÅ: DE SKADADE BYGGNADERNA.

och därigenom afhjälpt det mest trängande behovet. Det yttre är ej så mycket förändradt — endast att fönstren i bottenvåningen gjorts betydligt bredare och entrén rymligare — men så mycket

mera det inre. Matsalen och kaféet, hvilka båda lokaler afbildats i detta nummer af Idun, hafva helt och hållet förändrats och te sig i sitt nya skick särdeles ljusa och prydliga. Takens dekorening är särdeles originell, särskildt i matsalen, där takfalten fyllas af jättelika solrosor i hög relief — en dekorening, som dock skulle verka ännu bättre, om rummet vore en half gång till så högt. Resanderummen äro särdeles hemtrefligt inredda med sin nya möblering i hvitt eller mahogny och sina förträffliga och bekväma järnsängar. Hvarje golf är belagd med en löst liggande matta, i mönster och färger harmonierande med rummets öfriga dekorening. I nästan alla rum finnes telefon. Den lilla festsalen har blifvit särdeles prydlig, och de båda tillstötande salongerna äro helt enkelt förtjusande med sin dyrbara och läckra inredning. (I st. f. den stora festsalen, hvilken, som bekant, förstördes af en eldsvåda i vintras, inredes ett 40-tal nya resanderum). Med ett ord: Hôtel Continental är i bästa bemärkelse kontinentalare än någonsin. Då härtill kommer, att spiran öfver det hela lagts i händerna på en Svanfeldt, nämligen direktör Per M. Svanfeldt, son till den välbekante hr Svanfeldt i Upsala, torde den resande allmänheten med skäl vara förvissad om att vid sina besök i hotellet vardas väl betjänad. Restaureringsarbetena hafva stått under ledning af arkitekten Wickman och kapten Juhlin-Dannfelt. Företagets ekonomiska ledare har varit v. häradshöfding C. A. V. Ek.

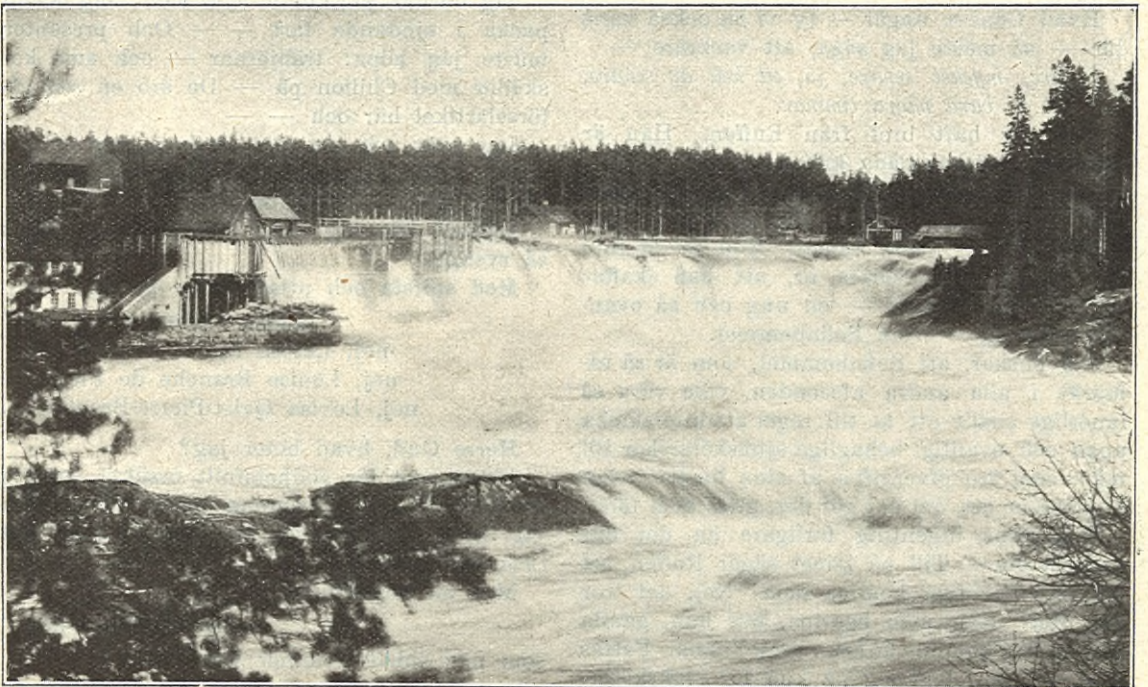
ÄLFKARLEBY VATTENFALL — hvilken behaglig förnimmelse af svalka och brusande, hvitkummiga flodvågor framkallar icke blotta namnet här ofvan hos den under den tropiska solglöden halft vanmäktiga hufvudstadsbon, hvilken i dessa dagar går sin bittra korsgång mellan länsade vattenbutiker, förgäfves tiggande om några droppar läskande fluidum!

Hur gärna skulle han icke, så framt plikten ej bunde honom fast inom storstadens genomglöd-gade murar, vilja hasta dit upp till det mäktiga fallet — näst Trollhättan Sveriges [största söder om Jämtland — för att där på en af det nyuppförda och väl hållna turisthotellens verandor njuta ro och svalka under betraktandet af ett stor-slaget naturskådespel!

Den imposanta Dal-älven delar sig just vid Älfkarleby i två armar, hvilka kasta sig utför en 63 fot hög brant, hvar efter älven flyter lugn och majestätisk på ömse sidor om en skogbevuxen ö.

Utom sin stora naturfägring kan Älfkarleby också glädja besökande främlingar med det intressanta skådespelet af laxfiske i ryssjor.

Idun är i tillfälle att i detta nummer bjuda sina

Axel Lindahl foto.

ÄLFKARLEBY VATTENFALL.

Axel Lindahl foto.

TURISTHOTELLET VID ÄLFKARLEBY.

läsare tre vackra Älfkarlebybilder: fallet, turisthotellet samt en scen från ett laxfiske i älven.

Det är att hoppas, att den vackra platsen, sedan nu lämpliga anordningar för främlingars välbefinnande därstädes vidtagits, i en snar framtid skall ha ryckt upp i främsta ledet af turistbesökta orter.

*

KAMMARRÅDET EMIL JONAS, den flitige och talangfulle tolkaren på germanskt tungomål af nordisk litteratur, fyllde för några dagar sedan 75 år.

Född i Schwerin den 14 juli 1824, ägnade sig J. ursprungligen åt politiskt skriftställereri. Vid knappt uppnådda 22 år tillhörde han som politisk medarbetare redaktionen af »Flensburger Zeitung». År 1847 flyttade han till Köpenhamn, hvarest han genom en politisk broschyr, betitlad »Köpenhamn 1847», i hög grad ådrog sig den politiska världens uppmärksamhet.

Bland den nordiska litteraturens rangverk, som af Emil Jonas öfverflyttats till tyska språket, befinna sig författarne H. C. Andersen, Henrik Ibsen, B. Björnson, Viktor Rydberg, Emilie Flygare-Carlén o. a.

Likaså har han öfversatt konung Oscar II:s dikter.

Äfven som själfständig författare har Emil Jonas varit synnerligen verksam, och talrika äro de dramatiska alster af hans hand, hvilka ännu i dag spelas på tyska scener.

*

STORFURST GEORG ALEXANDROWITSCH, Rysslands tronföljare, afled nyligen, som bekant, helt plötsligt i Abas-Tuman.

Den unge fursten hade genom sitt sympatiska väsen redan hunnit göra sig mycket omtyckt i de samhällskretsar, med hvilka han under sin korta lefnadsbana kommit i beröring.

Efter storfurst Georgs död tillkommer nu tronföljden, så länge tsar Nikolaus' äktenskap ej välsignats med någon son, storfursten Michael Alexandrowitsch.

PÅ PERRONGEN. SKISS FÖR IDUN AF FRIDULF.

DET VAR EN KALL VÅRMORGON, en af de många, som denna vår fört med sig i så rikt mått. Det förefaller mig ibland, som om naturen vore rädd att slösa med sina värskatter, som om hon icke ville, att hennes solsken, hennes blommor och fågelkvitter skulle verka som allt för stora kontraster på sorgsna sinnen. Ej längre är det, som Topelius skref:

»Ty nu är vår, nu uppgår hoppets stjärna

Och redo stå de unga bröst i landen.

Där sås den skörd, som Finlands hopp skall värna,
Där ljusnar dagen, och där brista banden.»

Nej, nu mörknar det mer och mer, och fjättrar smidas åt ett fritt folk, och Finlands unga, de som skulle värna landets hopp, de lämna sitt land.

Den morgonen fattade jag det som aldrig förr, fast tidningarna ofta nog ha berättat därom. Jag stod på stationen, då tåget kom brusande, ett långt tåg, mest tredje klassens vagnar, och alla fulla af utvandrare: unga raska österbottningar de flesta. Där fanns också unga hustrur med små barn på armen, som hellre ville följa sina män i frivillig landsflykt än stanna här hemma och lida nöd, medan de i ett främmande, om än närmare land fullgjorde sin plikt, — unga flickor, som följde de män, de lofvat sin tro.

Jag förundrade mig öfver, att de alla sågo så glada och frimodiga ut.

»Ser du,» sade min följeslagerska, »detta är deras första resa ut i världen; den där tunga, dystra känslan af sorg, som kom öfver dem, då de kastade en sista blick tillbaka på den välkända stugan, på åkrarne och ängarne, den är nu svept i en härligt skimrande slöja, som ögonblicket väft af ljusa nyhets- och framtidsdrömmar. Hitintills har deras värld varit så liten. Nu vidgas den på en gång, de fara ge-

nom okända trakter, förbi stora städer, och allt har nyhetens intresse för dem. Ännu äro de inom Finlands gränser, det är *fäderneslandet*, som rullar upp sina taflo för deras ovana blickar. Men sedan — när de trampat sitt sista fjät på fädernejorden, när den sista skymten af landet försvunnit vid horisonten, då slits slöjan sönder, och sorgen bryter fram som aldrig förr, ty de älska sitt land!

Då borde de stanna kvar och ej öfvergifva det, säger du; men kom ihåg, att deras synkrets ej är vidgad som din och min. De tänka ej på, att de tomrum, de lämna efter sig här hemma, så småningom skola fyllas med främlingar, nej, de vilja blott ej själfva tvingas in bland främlingar, i nya förhållanden. Då synes dem detta bättre, de känna sig starkare så, ty de fara i stora hopar tillsammans, och sina käraste taga de med sig, om de ej först bryta väg därute och sedan skriva hem efter hustru och barn, ty komma tillbaka och hämta dem, det göra de nog icke numera.

Nu ljud klockan, och hon hoppade upp, tåget satte sig i gång, hon nickade »farväl», och jag såg, hur hon försvann genom dörren till en af utvandrarnes vagnar. Säkert gick hon sedan omkring därinne och hade ett vänligt ord för en och hvar, så som hon alltid har det för dem, som drabbas af sorg och nöd.

Och när sedan sorgens bittra stund kommer för de landsflyktiga, då ljuder kanske hennes vänliga, kärleksfulla ord ännu för dem som ett sista afsked från fädernejorden.

»VÅRA TOBAKSARBETERSKOR».

III.

I full harmoni med »G. F. H.» i nr 53 af eder ärade tidning anser jag den usla lott, våra fabriksarbeterskor måste underkasta sig i kampen för tillvaron, i högsta grad upprörande och omänsklig.

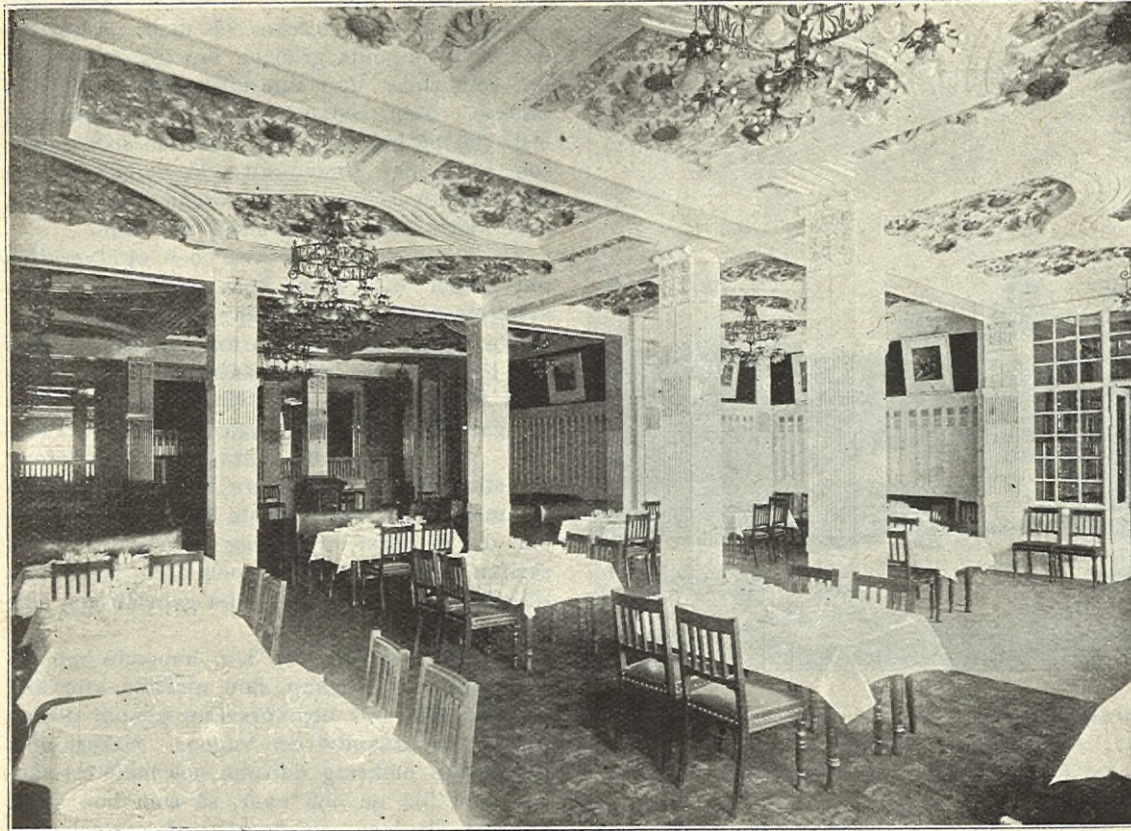
Äfven jag frågar med ångslan efter orsaken till, att dessa arma varelser icke såsom jungfrur söka sig ett skydd inom familjerna, då de där utan tvivel erhålla både bättre aflöningsförmåner och ljusare framtidsutsikter.

Att, såsom »G. F. H.» förmenar, tala till fabriksarbeterskorna i denna sak, är nog lönlöst. I de flesta fall ha de gjort praktiska rön i dessa olika förvärfskällor, innan de bestämt sig för endera. Sakerligen ha de haft oturen att träffa på en husmoder, som icke behandlat dem alltför vänligt, som låtit dem börja sitt dagsverke kl. 5—6 på morgonen och hålla på utan afbrott till kl. 12 på natten, dag

Axel Lindahl foto.

LAXFISKE VID ÄLFKARLEBY.

A. Blomberg foto.

HOTEL CONTINENTAL: MATSALEN.

från dag och månad efter månad i fullkomligt slafveri, kanske utan ett erkännanshetens ord till tack. Mat har väl ej saknats, men säkerligen ro till dess förtärande.

Hvad under då, om de kasta afundsamma blickar på sin vän, fabriksarbeterskan. I tio timmar får hon visserligen gno för brinnande lifvet i en osund atmosfär emot en usel aflöning, men resten af sin tid disponerar hon själf, huru och hvar hon behagar. Hennes husbonde, arbetsgifvaren, är väl fordrande, men då hon förstär sin sak och sköter sitt arbete från kl. 8—1 f. m. och 2—7 e. m., så har han inga vidare anspråk på henne.

Människan har i alla tider varit och kommer nog alltid att förbli frihetsälskande och sträfvande till själfständighet, låt vara att målet ibland är mera sken än verklighet.

Männe det således icke är till våra fruor, vi böra tala för att erhålla en välbehöflig reform i berörda förhållanden?

Se här ett par ord:

1:o. Upphören att betrakta edra tjänarinnor såsom lägre stående varelser.

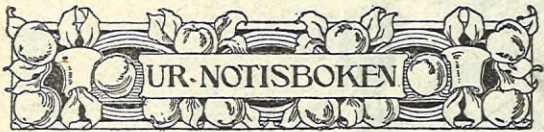
2:o. Behandlen dem alltid vänligt och låten dem då och då ha ett ord med i laget.

3:o. Sen till, att edra barn i dessa stycken följa edert exempel och tillåten dem under inga förhållanden att uppträda oartigt eller befällande gent emot edra systrar — tjänarinnorna.

4:o. Begränsen deras arbetstid och gifven dem bestämda fritimmar dagligen och någon frisdag då och då.

Säkert skola då många, många af dessa beklagansvärda människor vända åter till mera mänskliga förhållanden och i tid dragas bort från de ofta rent nödvändiga följderna af den usla aflöningen i fabriker och atelierer — liderligheten som existensmedel.

S—G.

F. D. OPERASÅNGERSKAN FRU ELMA BILLING, f. Ström, änka efter landskapsmålaren Theodor Billing, afled härom dagen i en ålder af 77 år.

Fru Billings utförliga biografi återfinnes i Idun n:r 46 för år 1897, hvartill vi hänvisa.

»SYSTER» EVA. SKISS FÖR IDUN AF SOFIE LINGE.

PUSTANDE OCH RASSLANDE rullade tåget en disig oktobermorgon ut ur banhallen, följdt af de sorgsna blickarne ur fem par våta ögon. Dessa ögon ansträngde sig till det yttersta för att så länge som möjligt genom dimman urskilja en hand, hvilken, beväpnad med en näsduk, gjorde energiska viftningar från ett kupéfönster.

Tre hvita näsdukar gäfvö från perrongen lika energiskt tillbaka den sista afskedshälsningen — endast tre, ty pappa som snusare begagnade en rödrosig, och lillan hade glömt sin hemma.

Eljes grät »lillan» mest och måste i smyg suddas af sina tårar — inklusive näsan — mot bakvåden på mammans klädning, till dess att vid viftningarnas slut något lämpligare renhållningsmateriel blefve ledigt. Mamma var dock så försjunket i sin sorg,

att hon ej märkte detta Tittis tilltag, och det fick därför passera oämärkt.

Men nu låg dimman som en vägg bakom tåget, och man kunde endast urskilja några aflägsna ljud, hvilka närmast läto som kvädda suckar.

Då drog äfven fru Einarson en djup suck, och, utan att säga ett ord, tog hon lillan vid handen och styrde kurs ut i det fria, följd af sin man och de båda äldre barnen.

Man gick länge utan att tilltala hvarandra, och det var först, när Titti med ett ömkligt: »Får jag låna mammas näsduk?» bröt tystnaden, som tungorna åter kommo i gång.

»Mätte barnet få det bra och komma till snälla människor», sade fru Einarson. »Det är allt påkostande att skicka bort sin äldsta, just som man börjat att få litet nytta af henne i hemmet.»

»Ja, nog kommer hon att saknas», sade fadern, »men det gör ungdomen godt att komma ut litet i världen, och dessutom var det ju nödvändigt.» tillade han litet vemodigt.

Man hade nu kommit midt för postkontorsfilialen, och Einarson, hvilken var posttjänsteman, nickade ett hastigt afsked åt de sina, hvilka därefter fortsatte vägen till hemmet.

»Åh, mamma, Eva har glömt sin väska», ropade Greta, när de kommo in i tamburen, »det betyder ju, att hon kommer snart hem igen.»

»Det betyder, att hon är en liten slarfva», sade mamma, hvares förtret öfver glömskan tog bort litet af saknadens bitterhet. »Tag hit den, så får jag se, hvad som finnes i den. Så väl, att hon hade portmonnän i fickan. Ett par handskar, en bok, ett äpple och så koffertnyckeln; det var det värsta, men den få vi väl sända i bref.»

»Hon var så ledsen, då hon gick, att det ej var underligt, hon glömde den.»

Greta stod närmast den sjuttonåriga Eva i ålder, och de hade alltid varit mycket goda vänner.

»Nej, kanske», sade mamma och saknaden kom åter. »Vi borde också ha sett oss omkring litet bättre, innan vi gingo.»

Ja, nu var Eva borta. Den glada, soliga lilla Eva, husets äldsta dotter och moderns hjälpredda. Men, som far nyss antydde, var det ju nödvändigt, att barnet kom hemifrån, där det ändå fanns så många munnar, som tärde på den knappa kosten. Helst hade man velat behålla henne, om någon inbringande sysselsättning stätt henne till buds här hemma, men herr Einarson ville hvarken höra talas om telefonen eller posten, där han själf slitit ut sig. En kurs i handelsskolan hade hon gått igenom, men någon lämplig plats stod ej genast att få, och då var det säkrast att antaga en erbjuden sådan såsom guvernant åt tvänne flickor i skolåldern och med skyldighet att på fristunder deltaga i andra inomhus förefallande göromål.

Däraf kom det sig, att Eva — själf ett barn — nu var på väg till kapten Carlings på Löfsåtra, och ej utan skäl kände hennes mor sig orolig öfver,

A. Blomberg foto.

HOTEL CONTINENTAL: KAFÉET.

hur detta första försök »hos andra» skulle slå ut för den oerfarna unga flickan.

— — — Och nu, lilla mamma, sedan du fått vara med litet om resans besvärigheter, så vill jag sanningsenligt berätta, hur jag trifs här på Löfsåtra. *Sanningsenligt*, ty jag har ju lofvat att vara som en öppen bok för min egen rara mamma.

STORFURST GEORG †.

Två dagar äro ju inte någon lång tid, men jag har redan hunnit att många, många gånger krypa in i mitt lilla rum och badda ögonen i tvättfatet. Min yngsta elev, den sjuåriga Ellen, frågade mig i går, om jag alltid hade sådana där fula röda ögon, alldeles som mörtarne, hvilka de fjällade nere i köket, och jag kände mig litet förlägen om svaret. Tro dock ej, att de äro ovänliga emot mig här — det är endast din lilla flicka, som är dum nog att sakna sitt vänliga hem och den kärlek, hon där möttes med.

Du skulle se kapten Carling! Han är visst sina fyrtio år, men rak och ståtlig som en tall i skogen. Litet barsk ser han nog ut ibland och låter fasligt häftig, när han bannar Gertrud och Ellen för någon liten förseelse, men det är ändå någonting mycket vinnande i hans väsen, som låter en ana, att det ligger mycken hjärtgodhet gömd under den sträfvya ytan.

Med kaptenen kommer jag dock ej mycket i beröring, ty då han ej är ute och promenerar eller ser till sin egendom, den lär han ha fått med sin hustru, hvilken dog för några år sedan, så sitter han mest inne i sitt rum, ritar kartor eller läser — hvad, det vet jag ej, men han skall vara en riktig bokvurm och har ett stort bibliotek — men så mycket mera med hans svärmor, majorskan Palmkrona, hvilken är den, som efter hustruns död ser om hans hus och visst också gör det på ett mönstergillt sätt. Och, mamma, för henne har jag från första stunden fått en förfärlig respekt, och på samma sätt är det med alla andra i huset också. Ja, jag tror bestämdt, att till och med kaptenen, så krigare och karl han än är, ändå blir litet harhjärtad, när hon

spänner sina klara, bruna ögon i honom och ser ut, som om hon ville se tvärs igenom honom, som om han vore en fönsterruta. Det är väl, kan jag tro, för det att vi alla bakom rutan hafva någon liten bakgård, där en hel hop skräp är samladt, som vi helst vilja dölja undan för skoningslöst kritiska blickar. Tyck inte, att jag är barnslig, eller hvad värre är, elak, ty kanske är jag ändå endast det senare, men jag kan ej låta bli att nämna om majorskans näsa. Den har visst den äkta romerska formen och skulle passa hvilken forntida krigare som helst, men i mitt tycke är den mycket för spetsig — du vet, en sådan där neddragen tipp som tant Barbros, men mycket, mycket hvassare ändå. Om mina elever hinner jag ej tala i dag och inte om mina sysselsättningar heller. Skickar tusen kyssar och hälsningar till er alla från er egen flicka

EMIL JONAS.

— — — Som jag säger, lilla Ellen reder jag mig rätt bra med, ty hon är öppen och sanningskär, men Gertrud har jag ej ännu lärt mig att förstå, och det förefaller mig, som hon redan ifrån början vore avfotg sinnad emot mig. Hon tycks också vara sin mormors favorit och bär fram till henne allt, som händer och sker — t. ex. att kusken häromdagen gaf majorskans lilla mops ett lätt slag med piskan öfver den feta ryggen — han skäller också alltid på Hansson, när denne går öfver gården — eller att ladugårdspigan råkade att spilla ut litet mjölk på handkammargolfvet. När tjänarne sedan få obehag för sina små förseelser, så veta de väl, hvem som spionerat på dem, och därför är hvarken matmor eller Gertrud deras synnerliga favoriter.

Kaptenen tycks däremot vara afhållen af sina underlydande såsom en god och rättvis husbonde. Det är för underligt, hur man får ögonen öppna för en hel hop saker, som man ej förr tänkt på, då man kommer ut på egen hand. Förr såg jag blott genom fars och mors ögon. När far eller mor sade: den och den är en präktig människa, så trodde jag det obetingadt och gjorde mig aldrig besvär med att skaffa mig en själfständig åsikt därom. Nu åter måste jag själf studera de människor, med hvilka jag kommer i beröring, och jag är blott mycket rädd för att begå något misstag. Kanske är majorskan, när allt kommer omkring, god som guld och Gertrud den bästa af mina två elever. Tag därför mycket reserveradt emot mina iakttagelser, själf vill jag gärna tro, att jag misstagit mig.

Du kan ej tro, med hvilken hjärtklappning jag gick till min första lektionstimme — jag, som aldrig undervisat några barn, endast gifvit några proflektioner i skolan, och det gick jag ifrån med ganska liten heder. Tänk dig min förskräckelse, när majorskan den första dagen kom in med sin sticksöm i handen och slog sig ner i soffan för att närvara under timmen. Jag blef blossande röd, blodet susade för öronen på mig, och under en stund visste jag knappast till mig.

Andra dagen kom hon också, samt likaså den tredje. Hittills hade hon ej gjort någon anmärkning, men nu brast det löst.

»Min kära, lilla fröken,» sade hon, — detta »kära lilla» lät inte alls kärleksfullt — »ni får lof att ha litet mera metod i undervisningen. Får jag se schemat.» Schemat! Det hade jag glömt eller ej ansett för nödvändigt och hade således intet att visa. »Jaså, intet något schema, det kunde jag just tro. Nå, då skola vi väl hjälpas åt att sätta upp ett sådant.» Och ett sådant kom, efter mycket funderande, till stånd samt sitter nu uppfäst med knappnålar på väggen i skorummet. Hvar gång jag nu ser därpå, tänker jag med förödmjukelse på, hvilken glömsk och okunnig flicka jag är.

Ack, lilla mamma, skola ni blott få skam af mig därhemma? Jag vill dock försöka att hafva tankarne med mig så mycket som möjligt, och äfven vill jag bjuda till att se på min omgifning med litet kärleksfullare blickar, så kan jag kanske till sist vinna deltagande tillbaka.

Vet du, hvad som hände mig i går — jag skäms naturligtvis att tala om det. Här skulle komma kaffebrännande på eftermiddagen, och det var för den skull åtskilliga anordningar att göra. »Fröken är väl van att baka småbröd?» frågade majorskan vid frukosten. Jag svarade sanningsenligt, att jag hjälpt mamma därmed ibland, men aldrig gjort det på egen hand. (Forts.)

— — — Som jag säger, lilla Ellen reder jag mig rätt bra med, ty hon är öppen och sanningskär, men Gertrud har jag ej ännu lärt mig att förstå, och det förefaller mig, som hon redan ifrån början vore avfotg sinnad emot mig. Hon tycks också vara sin mormors favorit och bär fram till henne allt, som händer och sker — t. ex. att kusken häromdagen gaf majorskans lilla mops ett lätt slag med piskan öfver den feta ryggen — han skäller också alltid på Hansson, när denne går öfver gården — eller att ladugårdspigan råkade att spilla ut litet mjölk på handkammargolfvet. När tjänarne sedan få obehag för sina små förseelser, så veta de väl, hvem som spionerat på dem, och därför är hvarken matmor eller Gertrud deras synnerliga favoriter.

Kaptenen tycks däremot vara afhållen af sina underlydande såsom en god och rättvis husbonde. Det är för underligt, hur man får ögonen öppna för en hel hop saker, som man ej förr tänkt på, då man kommer ut på egen hand. Förr såg jag blott genom fars och mors ögon. När far eller mor sade: den och den är en präktig människa, så trodde jag det obetingadt och gjorde mig aldrig besvär med att skaffa mig en själfständig åsikt därom. Nu åter måste jag själf studera de människor, med hvilka jag kommer i beröring, och jag är blott mycket rädd för att begå något misstag. Kanske är majorskan, när allt kommer omkring, god som guld och Gertrud den bästa af mina två elever. Tag därför mycket reserveradt emot mina iakttagelser, själf vill jag gärna tro, att jag misstagit mig.

Du kan ej tro, med hvilken hjärtklappning jag

HYLIN & CoS

FABRIKSAKTIEBOLAC

KONGL. HOFLEVERANTÖR.

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HÉLIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med

GULDME DALJ

Försäljes i våra butikher

8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16.
A. T. 64 69. A. T. 24 97.

samt hos alla finare parfymhandlare i riket.

gick till min första lektionstimme — jag, som aldrig undervisat några barn, endast gifvit några proflektioner i skolan, och det gick jag ifrån med ganska liten heder. Tänk dig min förskräckelse, när majorskan den första dagen kom in med sin sticksöm i handen och slog sig ner i soffan för att närvara under timmen. Jag blef blossande röd, blodet susade för öronen på mig, och under en stund visste jag knappast till mig.

Andra dagen kom hon också, samt likaså den tredje. Hittills hade hon ej gjort någon anmärkning, men nu brast det löst.

»Min kära, lilla fröken,» sade hon, — detta »kära lilla» lät inte alls kärleksfullt — »ni får lof att ha litet mera metod i undervisningen. Får jag se schemat.» Schemat! Det hade jag glömt eller ej ansett för nödvändigt och hade således intet att visa.

»Jaså, intet något schema, det kunde jag just tro. Nå, då skola vi väl hjälpas åt att sätta upp ett sådant.» Och ett sådant kom, efter mycket funderande, till stånd samt sitter nu uppfäst med knappnålar på väggen i skorummet. Hvar gång jag nu ser därpå, tänker jag med förödmjukelse på, hvilken glömsk och okunnig flicka jag är.

Ack, lilla mamma, skola ni blott få skam af mig därhemma? Jag vill dock försöka att hafva tankarne med mig så mycket som möjligt, och äfven vill jag bjuda till att se på min omgifning med litet kärleksfullare blickar, så kan jag kanske till sist vinna deltagande tillbaka.

Vet du, hvad som hände mig i går — jag skäms naturligtvis att tala om det. Här skulle komma kaffebrännande på eftermiddagen, och det var för den skull åtskilliga anordningar att göra. »Fröken är väl van att baka småbröd?» frågade majorskan vid frukosten. Jag svarade sanningsenligt, att jag hjälpt mamma därmed ibland, men aldrig gjort det på egen hand. (Forts.)

DAMER, HVILKA KLÄDA SIG EFTER

NYASTE MODET,

böra icke underlåta att begära våra profver.

Specialitet: Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps- och promenadtoaletter.

De utvalda sidentygerna sändas till Sverige endast direkt till privatpersoner tull- och fraktfritt till hemmet.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz.)

Sidentygs-Export.

(D)

Tandläkare Sjöquist

Drottninggatan 68, Stockholm.

Tandläkare Wibom,

Östermalmstorg 1.
Mottagningstid 10—12, 6—7. (S.T.A. 60178)

Tandläk. Elias Widfond,

25 Regeringsgatan 25.
Träffas kl. 10—2 och 1/2—1/2 e. m.
Plomb. och insättning af artificiella tänder.

Tandläkare G. W. Widfond

Drottningg. 74. — Rikstel. 2754
OBS.! Garanti för hållbarhet.

Höst terminen börjar d. 1 sept. Anmäl. dagl.

Prospekt på begäran. Bref besvaras med omgående.

OBS.! Mest erkända Handelsläroverk.

P. Th. Björstedt, Handelsl. o. Kalligraf.
Smålandsg. 31 B, Stockholm.

Doktor Thora Wigardh

praktiserar från den 20 juni i Göteborg och Marstrand. (Nord. A. B. 8120)

Aktiebolaget C. O. Borgs Söner, Lund.

Färgeri, Kemisk Tvättanstalt, Ullspinneri, Väfveri, Garn- och Väfnadshandel.

Guldmedalj vid flera utställningar.

Vi rekommendera vårt rikhaltiga lager af alla slags garn, i såväl ull som bomull, till billigaste priser i äkta, fornordiska växtfärger, passande till

Konstväfnad i allmogestil.

Förfrågningar om lämpliga garnsorter och färger besvaras omgående och prof med prisuppgifter sändas på begäran.

Fabriken anlagd år 1739.

Prenumerera på "Kamraten!"

Silfver

för bosättning i största urval, till billigaste pris hos K. ANDERSON, Høfjuvelerare, 1 Jakobstorg 1.

FAMILJEMEDELANDEN

Pris för födelse-, förlofnings- och vigselannonser kr. 1:50; dödsannonser kr. 5:—.)

FÖDD.

En dotter.

Sundbyberg den 14 juli 1899.

BERTA och ALEX. HELLBERG.

Husmodrar!
Spara
är lösen för hvarje husmoder med en begränsad hushållspenning!
Huru göra en verkligt stor besparing? Jo, använden i Edra hushåll Pellerins Margarin, Göteborg, som är bäst, drygst och billigast!

★ ★ ★ J. & F. MARTELL'S
★ ★ ★
VO
VSO
VSOP
VVSOP
COGNAC.

Kontant 540,000 Kronor

fördelade i 8,223 vinster på
50,000, 10,000, 5,000, 1,000, 500, 100, 50 och 20 Kronor
utlottas den 1 November 1899. Pris för lottsedel 10 kr., till landsorten mot insänd likvid vid hvarje rekvisition åtföljd af 40 öre (till rek. porto och dragningslista). Hela behållningen tillfaller Nordiska Museets Byggnadsfond.

Nordiska Museets Lotteri,

Fredsgatan 32, Stockholm. (G. 84834)

Fristående automatiska Barn- och Turisttält.
Dessa tält kunna på en minut uppsättas och nedtagas. Behöfva ej fastgöras i marken. Oberoende af bläst, varaktiga och solida. Då tälten kunna uppsättas så väl vid sjöstränder som också i hvilken annan plats som helst i det fria, äro de lika lämpliga till såväl lekstugor för barn som bad- och turisttält.
Tältets vikt 11½ kg. Höjden 190 cm. Tältduken af prima väntät, rödrandig markisväf.
Tältet tillerkändes diplom för hedersnämmande vid allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm 1897.
Pris 18 kr. st. Allt mot förskottslikvid eller efterkräf.
Ingående rekvisitioner expedieras samma dag, de anlända.
Gustaf Wiséns Bokhandel, Östersund.

Köp alltid radiatorsmör!

STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS
BRAND- och DYRKFRIA
FÖRVARINGSHALV
(Öppna alla söckendagar kl. ½ 10-4)

innehållande c:a 1,650 st. skåpäck. Årlig hyra för fack, beroende af storleken, 20, 25, 35, 50 kronor. Testamenten, Gåfvobref och dylika handlingar emottagas till förvaring; äfvenledes emottagas värdepapper i öppet förvar. (S. T. A. 55185)

GEFLE MANUFAKTUR-AKT.-BOLAGS

Oblekta, Blekta och Färgade
VÄFNADER
försäljas i parti från kommissionslagret
STOCKHOLM hos ADOLF BODELL.

HUSQVARNA
Velocipeder.
Bästa svenska material. Omsorgsfullaste arbete.
Försäljning genom HUSQVARNA DEPOTER samt genom de flesta större Järnhandlare i Skandinavien och Finland.
Priskurant gratis och franko.

Lösning på gåtan. Som den ärade läsaren torde minnas utlofvade underleknad för en tid sedan tvänne pris, å 50 och 25 kr. till den som kunde gissa hvad slags ny artikel, som jag inom kort skulle utsläppa i marknaden. Åtskilliga hundra skrivelser innehållande gissningar hafva anländt, utan att någon dock lyckats att gissa rätt. Varan, hvarom frågan gäller, är emellertid nu färdig och dess namn är

Sano
med märket pilen. Hvad är då Sano?
Sano är ett nytt af läkare upfunnet antiseptiskt medel, som efter grundlig företagen praktisk pröfning visat sig vara af synnerligen högt värde dels såsom munvatten för sin friska behagliga smak och stora förmåga att döda i munhålan befintliga bakterier, dels också för en hel del andra åkommor såsom hudsjukdomar, vid sårbehandling, till förekommande af smitta och blodförgiftning m. m.
Några droppar Sano utspädd i vatten är tillräckligt att göra munnen ren, hindra blodförgiftning, rengöra sår m. m.
Sano bör användas af alla som vilja hålla sin mun ren, erhålla en behaglig andedräkt, skydda sig för tandvärk o. s. v.
Sano finnes i flaskor om 100 gram. Pris pr flaska 1. 25.
Underleknad är ensam partiförsäljare för Skandinavien och Finland.
Återförsäljare antagas på alla platser. Hög rabatt.
Uddevalla i juli 1899.
Albert Andersson.

Liktornslösningsmedel.
Detta utmärkte medel, hvarigenom de svåraste liktornar inom trenne dagar upplösas och borttagas, försäljes å 1 kr. pr sats i Stockholm endast hos C. F. Dufva, Drottninggatan 41. Till landsorten franko mot 1 kr. 20 öre i 10-öres frim. af M. Malmström, Upsala. Se utförlig annons jämte läkareintyg i Idun för den 20 maj.

KNEIPP Vattenkur-anstalten
BORG. Begär prospekt. NORRKÖPING.

Hvita händer
erhållas, om man efter grofsysslor alltid tvättar sig med Lagermans Kraft-Skur-Pulver, som löddrar som den finaste tvål och är mycket billigt. Säljes hos alla specialister i riket. Ende tillverkare: Kraft-Tvål-Fabriken, Jönköping.

Fräkenpomada
är det enda absolut säkra medel att snabbt och utan obehag borttaga fräknar, lefverfläckar och solbränna samt göra den fulaste hy vit och vacker.

Ofelbar verkan garanteras.
Fräkenpomadan innehåller inga för hyn skadliga beståndsdelar.
Många intyg och tacksamhetsbref från hela Skandinavien.
Pris 3 kr. pr burk. Expedieras emot postförskott eller efterkräf.

Tekniska General-Depöten,
Stockholm,
17 Grefgatan 17.

Kaffe fraktfritt!

Santos-kaffe å 0.50 pr kg.
Ima Santos-kaffe å 0.75, 0.85 "
Extra Ima Santos, högsta kvalitet, absolut rent å 0.90 pr kg.
Extra Ima Salvador å 0.95 "
Extra fin Portorico-art å 0.98 "
Extra Ima Costa Rica å 1.00 "
Extra fint Plantage-kaffe å 1.05 "
Extra Ima Liberia å 1.10 "
Extra fin Ijus Java å 1.15 "
Extra Ima Guatemala å 1.20 "

Priserna äro vid köp af minst 10 kg.
OBS! Vid köp af hel bal 60 kg. sändas alla sorter fraktfritt till köparens närmaste järnvägsstation.
Sändes till landsorten mot efterkräf eller förskottslikvid och profver å samtliga sorter mot 20 öre i frimärken.
Alla sorter äro goda och rensmakande och priserna de lägsta i förhållande till de höga kvalitaterna.
OBS! Profenlig vara och redbar behandling.

JOHN JOHNSSENS KAFFEHANDEL,
40 Stora Badstugatan 40, Stockholm.
Rikstelefon 34 20. Allm. Telef. 46 28.

MUSIK-INSTRUMENTER
af alla slag,
Prisk. sändes gratis. Strängar och Tillbehör
erhållas bäst och billigast från
A. Th. Nilssons Musikhandel,
Norrköping.

Äkta Ledolin o. Ledolintvål
rekommenderas af flera framstående läkare.
Ledolin: Erkändt säkert medel mot hudsjukdomar, ekzem, skrofler m. m. samt halsdifteri, strup-, mag- och tarmkatarrer m. m.
Ledolintvåden: Neutral, beredd af Ledolin, innehåller de finaste ämnen samt är ytterst välgörande för huden. Säljes i Stockholm och landsorten i de flesta större parfym-, handsk- och specialiaffärer Tekn. Fabriken Ledolin, Stockholm. (S. T. A. 62128)

Göteborgs KEX.

Sv. Panoptikon
Stockholm.
★ Största sevärighet. ★

Fotograf,
Drottninggatan 29 A.
Specialité: Konstnärligt utförda porträtt i kol- eller Pigmenttryck.

Sparkassa 5½ proc.
Aktiebolaget
Stockholms Privat-Assistans.
Bank- & Hufvudkontor
16 Regeringsgatan 16.

Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,
Drottninggatan 6.
Hushållräkning 5 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

BRAND FÖRSÄKRINGS AKTIEBOLAGET FENIX JAKOBSTORG

!!! Agenter sökas !!!
för försäljning af Elektriska bälten. Prof. netopriser och cirkulär sändas gratis och franko. Adr. Jean Thonérfelth, Burseryd.

Fru Sofia Larsson, Jönköping.
"Örtmixtur"
för magsjukdom.

Har rönt exemplörs framgång. Flera tusen människor välsigna den. Rekommenderas af läkare och barnmorskor. 6 fl. på en sats kosta 4: 40 pr sats. Sändes på järnväg mot efterkräf, på båtar endast då den är förut betald. Uppgif den sort, som önskas af de tre sorterna. Endast hel sats sändes.
N:r 1. Hellsöande för kronisk förstoppning, magkatarr m. m.
N:r 2. Hallösöande för magsyra, kolik, gallsten m. m.
N:r 3. Bindande för tarmkatarr, diarré m. m. — Jönköping i januari 1899.
Rikstelefon.
Sofia Larsson, Östra Storgatan 63. Jönköping.

Föräldrar o. Förmyndare.

En eller två gossar mottagas i höst i ung prästfamilj till undervisning och uppfostran. Härligt och friskt läge alldeles intill mindre stad med 5-klassigt läroverk i mellersta Sverige. God omvårdnad. Hjälp med läxorna eller, om så önskas, full undervisning utan skolgång. Svar märkt »Prästfamilj», adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm. (G. 3123)

UTI ETT TREFLIGT och sundt beläget hem på landet vid Västkusten, kan en 9 å 10 års flicka, med skolkunskaper att intagas uti 1:sta klass å Elementarläroverk, erhålla hel inackordering, att tillsammans med husets dotter åtnjuta undervisning af skicklig lärarinna, uti vanliga skolkännen, språk och musik. Svar till »God kamrat», Onsla p. r. (Nord. A. B. 8525)

UNG DAM önskar för studiers skull under sept. och okt. inackordering på större, vackert belägen egendom, högst två tim. väg fr. Stockholm. Helst i familj där inackorderingar vanligen ej emottagas. Svar till »Hösten 1899», Iduns exp. (88)

TVÅ FLICKOR, helst seminarister, kunna till hösten få god inackordering i bildadt hem. Fris för eget rum 70 kr. pr mån. Fru B. Philip, Nybrogatan 13, 2 tr., Sthlm.

UNG FLICKA af fin familj önskar inackordering på landet att lära hushållsgöromål. Svar till »Hemlif», Iduns exp., Stockholm. (85)

Handväfda pappersmattor
För 65 öre pr meter erhålles starka, trefliga, ljusa gängmattor (särdeles passande för sommarvillor) från Kronorps Gärd, adr. Verml. Björneborg.

Plats-annonserna återfinnas i innerarket!

Utlåtande om Mellins Food.

Herr Axel Lennstrand, Gefle.
Härjämte sändes fotografi af min lille gosse, Sven, 1 år 8 mån., som de senaste 8 månaderna utslutande uppfödts med »Mellins Food» och är det mig ett nöje att vittsorda detta födoämnes utmärkte egenskaper, enär lille Sven, då han började förtära »Mellins Food», var ganska svag och klen, men nu alldeles tillfrisknat.
Högaktningfullt
EMY HALLENGREN,
född Söderström.
Prof af MELLINS FOOD sändes på begäran gratis och franko från Axel Lennstrand, Gefle, Generaldepot för Sverige, Norge, Danmark och Finland.
Bruksanvisning medföljer hvarje burk.

Holmqvists HANDELSINSTITUT

GÖTEBORG, Västra Sveriges största, fullständigaste och mest renommerade handelsläroverk. Omfattar alla till handelsbildning hörande ämnen. 15:de arbetsåret. 9 speciallärare. Inträde när som helst, önskligast vid terminernas början, 15 aug. och 9 jan. Moderata afgifter. Plats anskaffas i flesta fall. Holmqvists skrifmetod är landets mest spridda och af staten antagen som normalmetod. Skrifkramp behandlas. Begär program. Tel. 2127.
Filip Holmqvist,
Öfverlärare vid Tekniska skolan i Stockholm, lärare vid Chalmerska institutet.

Till Direktör C. H. Liedbecks institut för

Sjukgymnastik o. Massage

antagas fortfarande elever, damer och herar i skilda kurser.
Undervisning i anatomi, fysiologi och sjukdomslära meddelas af läkare och medicine amanuenser.
Fullständig undervisning i elektriska och den nya lätt- och tystgående dubbelaxlade handvibrators användning för sjuka.
Kapten W. Åmans slymskinnkoppling till Direktör C. H. Liedbecks vibrator säljes äfven vid C. H. Liedbecks institut. Rikst. tel. 4165. Allm. Tel. 8087.

I Sjukgymnastik och Massage

börjar ny lärokurs den 1 nästk. okt. Prospekt gratis. Professor G. A. Uman, Stockholm, Biblioteksgatan 11.

Kurs i Sjukgymnastik och Massage

gifves af medicine kandidat A. Kjellberg, legit. sjukgymnast. Prospekt på begäran. Adr.: Stockholm, Mästersamuelsg. 64. Allm. tel. 667. (S. T. A. 61910)

Kurs i Sjukgymnastik och Massage

från 15 Okt. 1899 till Maj 1900. Upplysningar och prospekt erhållas genom Doktor O. Wide, Adress under juli Pension Vesque, Rue Vaneau 31, Paris.

På grund af ombytt affärsverksamhet finnes en mängd, väl utarbetad sybehörs- och hvitvaruaffär att öfvertaga på förmånliga villkor. Reflekterande torde hänvända sig till Barometerns tryckeri i Kalmar. (G. 85435)

De som sätta värde på **angräna och fina rum** böra för billigt pris tapetsera väggarna med enfärgadt tapetpapper. Profkarta med många fina färgnyanser erhålles mot 10 öres porto af CARL STENBERG, Norrköping. Rikstelefon. (G. 85492)

Under exercisen.

Såväl befäl som manskap berömma Salubrin såsom bästa medel mot ömma fötter, sår och yttre skador, snufva och hosta m. m. Beväringsmän, som i sin packning medtaga Salubrin och använda det enligt den beskrifning, som åtföljer hvarje flaskas Salubrin, skola snart uppskatta värdet af denna sin omtänksamhet.